

Aan Gemeenteraad Velsen
Van College van B&W
Cc
Datum 29 september 2015
Onderwerp Uitgangspuntennotitie mondiale bewustwording en stedenbanden

Inleiding

In 2011 is de nota *Velsen staat midden in de wereld* vastgesteld. Hierin staat beschreven hoe de gemeente invulling geeft aan stedenbanden, vriendschapsbanden, mondiale bewustwording en millenniumdoelen. Verschillende ontwikkelingen maken het noodzakelijk om opnieuw te bezien hoe we het beleid op deze terreinen vormgeven. Tijdens de behandeling van de perspectiefnota hebben wij u toegezegd hierover aanvullende informatie te verstrekken.

Het doel van deze notitie is richting geven aan het nieuw te formuleren beleid op het gebied van mondiale bewustwording. Hiertoe schetsen wij eerst een beeld van de achtergrond en het huidige beleid. Vervolgens gaan wij in op de ontwikkelingen op dit gebied. Wij sluiten de notitie af met de uitgangspunten voor toekomstige invulling van nieuw beleid.

1. Achtergrond

Stedenband en vriendschapsbanden

Stedenband Galle

De stedenband met Galle ontstond in 1976 uit ideële motieven en werd in 1985 op verzoek van de gemeente gedelegeerd aan Stichting Ontwikkelingssamenwerking (SOS) Velsen. SOS Velsen ontving hiervoor tussen 1985 en 2014 een structurele gemeentelijke subsidie. Vrijwel het gehele gemeentelijke budget voor Mondiale Bewustwording werd aan SOS Velsen beschikt. Vrijwel alle projecten die SOS Velsen uitvoerde stonden in het teken van ontwikkelingshulp.

Op 29 maart 2012 stelde de gemeenteraad de notitie *Velsen staat midden in de wereld* vast. Een belangrijk element uit deze nota is dat het veld aan spelers (en daarmee potentiële subsidieaanvragers) wordt verbreed en dat de gemeente zelf de stedenband in handen neemt.

Op 27 november 2012 stelt het college de evaluatie van SOS Velsen vast. Uit de evaluatie blijkt dat de statutaire doelstelling van SOS-Velsen, als het gaat om een leidende rol te spelen bij het bevorderen en/of begeleiden van initiatieven vanuit Velsen, onvoldoende uit de verf is gekomen. Besloten wordt dat de structurele subsidierelatie tussen gemeente Velsen en SOS Velsen per 2014 beëindigd wordt. SOS Velsen kan dan net als iedere andere organisatie een subsidieverzoek (op basis van een projectplan) indienen.

Vriendenbanden Bergisch Gladbach en Qingdao

De band met het Duitse Bergisch Gladbach dateert uit 1956. De steden Bourgoin, Velsen, Bergisch Gladbach en Luton sloten destijds een partnerschap om de uitwisseling tussen scholen en sociale en culturele verenigingen te stimuleren.

Het Chinese Qingdao en Velsen zijn in 1998 een vriendschapsband aangegaan met het doel om nader kennis te maken met elkaars cultuur, om de handelsrelaties te bevorderen en vanwege de specifieke wens van het Velsense (visserij)bedrijfsleven om de handelsrelaties met China te flankeren.

Tot dusver speelde de gemeente geen actieve rol in de vriendschapsbanden. Een aantal bedrijven (Imares, Deltares, Kloosterboer en Vrolijk) in Velsen onderhoudt vanuit economische motieven contacten met Qingdao. In het kader van de band met Bergisch Gladbach organiseren het Ichthus Lyceum uit Driehuis en het Dietrich Bonhoeffer Gymnasium uit Bergisch Gladbach onderlinge uitwisselingen voor hun leerlingen.

Mondiale Bewustwording

Mondiale bewustwording is een proces waarin mensen zich ervan bewust worden dat zij wereldburgers zijn, dat mondiale problematiek ons allemaal aangaat en dat het eigen doen en denken van invloed is op duurzame ontwikkelingen.

Millennium gemeente Velsen

Een manier om mondiale bewustwording te bewerkstelligen is de Millennium gemeente campagne. De gemeente Velsen is sinds 2008 een millenniumgemeente. Een millenniumgemeente is een gemeente die activiteiten ontplooit om bij te dragen aan het realiseren van de acht millenniumdoelen die in het jaar 2000 door de lidstaten van de VN zijn opgesteld. 160 Gemeenten hebben besloten zich Millennium Gemeente te noemen. De Millenniumgemeente campagne wordt geleid door VNG International. Zij verzorgen onder andere een jaarlijkse conferentie en kunnen gemeenten tegen betaling ondersteunen bij activiteiten.

2. Het huidige beleid

De actuele beleidsdocumenten op het gebied van stedenbanden, mondiale bewustwording en millenniumdoelen zijn de *Uitgangspuntennotitie Millenniumgemeente Velsen (2011)* en het raadsvoorstel *Velsen staat midden in de wereld (2011)*. In beide documenten wordt de verhouding tussen stedenbanden en de millenniumdoelen duidelijk benoemd: de stedenbanden bieden de mogelijkheid om invulling te geven aan de millenniumdoelstellingen. Daarnaast vormen de banden ook een basis voor kennisuitwisseling, mondiale bewustwording en economische samenwerking.

Ook in de *Visie op Velsen 2025* wordt benadrukt dat internationale contacten de kennismaking met andere culturen bevorderen en mondiale bewustwording vergroten. De ambitie is dat de band met onder meer Qingdao wordt uitgebouwd op het gebied van innovatie in de sector visserij/visverwerking.

In de *Uitgangspuntennotitie Millenniumgemeente Velsen* is vastgelegd dat er voor de jaren 2012-2015 een structureel bedrag in de begroting opgenomen wordt ter hoogte van minimaal € 35.000,- voor projecten die gericht zijn op millenniumdoelen en mondiale bewustwording. Organisaties kunnen subsidie aanvragen voor projecten die gericht zijn op millenniumdoelen, mondiale bewustwording en/of de stedenband en vriendschapsbanden. Er zijn de afgelopen jaren weinig subsidieaanvragen binnengekomen waardoor er vorig jaar en dit jaar sprake is van een onderbesteding. In 2015 werden er drie verzoeken ingediend waarvan er twee werden ingewilligd. Er is dit jaar sprake van een onderbesteding ter hoogte van €27.820,-.

Rol gemeente

Over de rol van de gemeente staat in de *Uitgangspuntennotitie Millenniumgemeente Velsen* een duidelijk uitgangspunt: de bijdrage aan de millenniumdoelen moet komen vanuit de samenleving. De gemeente heeft een faciliterende, verbindende en informerende rol.

Invulling stedenband Galle

In de *Uitgangspuntennotitie Millenniumgemeente* staat dat de contacten met Galle worden gecontinueerd maar dat de relatie niet langer in het teken moet staan van ontwikkelingshulp. De subsidiebudgetten voor mondiale bewustwording en de millenniumdoelen (waar de stedenband en vriendschapsbanden dus als middel voor worden gezien) moeten worden ingezet voor projecten gericht op kennisuitwisseling, culturele en economische samenwerking.

3. Ontwikkelingen

SOS Velsen stopt activiteiten richting Galle

In het kader van de stedenband met Galle is SOS Velsen op dit moment de laatste projecten aan het afronden. De stichting is van plan om hierna haar activiteiten richting Galle te beëindigen en zal al haar contacten in Galle nog dit jaar op de hoogte stellen. SOS Velsen heeft aangegeven dat als de gemeente de stedenband nieuw leven in wil blazen, het initiatief echt vanuit Velsen zal moeten komen. De ervaring leert dat op op dit moment geen sprake is van wederkerigheid, hetgeen logisch was door het accent van ontwikkelingssamenwerking vanuit Velsen naar Galle. Na bijna 40 jaar is het echter niet vanzelfsprekend op dezelfde weg door te gaan. De tijd staat niet stil en Sri Lanka en Galle hebben in de loop der tijd een meer gelijkwaardige en verbeterde positie weten te verwerven.

Sustainable Development Goals volgen millenniumdoelen op

Vanaf 2016 worden de millenniumdoelen vervangen door de sustainable development goals (SDG's). In september 2015 besluiten de lidstaten van de VN over een voorstel dat zeventien ontwikkelingsdoelen bevat die een breed scala aan duurzame ontwikkelingsvraagstukken behandelen. Daaronder vallen o.a. het beëindigen van armoede en honger, het verbeteren van gezondheidzorg en onderwijs, het verduurzamen van steden, het tegengaan van verdere klimaatverandering en het beschermen van oceanen en bossen.

Het gaat dus niet alleen om doelen die in ontwikkelingslanden bereikt moeten worden; het gaat ook, en misschien wel juist, om maatregelen tegen klimaatverandering, een beter milieu, een goede leefomgeving waar je ook woont in de wereld. Er is zelfs een doel speciaal gericht op het duurzaam maken van steden en dorpen. Het gaat dus ook om zaken dichtbij huis.

Europastrategie is vastgesteld

In de nieuwe Europese fondsenperiode 2014-2020 zijn stimuleringsmaatregelen beschikbaar waarmee kennisuitwisseling en triple helix samenwerkingen tussen Europese overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties gefinancierd kunnen worden. Het college heeft recent een Europastrategie vastgesteld waarbij Europese samenwerking op voor Velsen belangrijke beleidsterreinen, één van de doelstellingen is. Dat betekent dat één van de doelstellingen die we met de stedenband nastreven (economische samenwerking en kennisuitwisseling) binnen Europa ook met deze middelen kan worden gerealiseerd. Er zal onderzocht worden welke kennis we willen binnenhalen en welke partners daarbij horen. Vragen waar vanuit Economische zaken ook antwoorden op worden gezocht zijn: Wat is er te halen en te brengen richting andere steden en instellingen? Zetten we de verschillende gremia optimaal in?

4. Uitgangspunten toekomstige invulling

Verschillende ontwikkelingen maken het noodzakelijk opnieuw te bezien hoe we het beleid op deze terreinen vormgeven. Steeds meer gemeenten bouwen hun stedenband af of kiezen voor een strategische invulling van hun stedenband. Veel stedenbanden zijn ontstaan vanuit ideële motieven maar worden nu meer gezien als middel voor kennisuitwisseling en handel. Gemeenten kiezen daarin steeds vaker de rol van verbinder. De gemeente opent internationaal deuren voor bedrijven en belangenorganisaties, helpt bedrijven aan de juiste ingang.

Hoewel verwant, is er door de bovenstaande ontwikkelingen een onderscheid te maken tussen de beleidsvelden “mondiale bewustwording” en “stedenbanden”. Het is aan te bevelen ook in toekomstig Velsens beleid dit onderscheid te maken.

Mondiale bewustwording

In het verleden werd mondiale bewustwording juist in een één op één verband gezien met stedenbanden.

Met de enorme economische ontwikkeling van de meeste zustersteden van Nederlandse gemeenten zijn acties in het kader van mondiale bewustwording, die gericht zijn op de zustersteden, veel minder nodig vanuit ontwikkelingsperspectief en vooral ook minder effectief. Of er een hulpvraag is en zo ja, wat deze dan behelst is steeds meer een kwestie geworden waarbij expertise komt kijken. Daarbij komt dat men vaker behoefte heeft aan kennis, handel of financiële middelen dan aan concrete goederen. Ideële motieven om stedenbanden in stand te houden worden daarmee ook steeds minder relevant.

De nieuwe “Sustainable Development Goals” volgen deze ontwikkeling ook. Mondiale bewustwording verschuift met de nieuwe “Sustainable Development Goals” voor een gedeelte van “wat moet er in ontwikkelingslanden gebeuren” naar “wat kun je in je eigen omgeving doen”.

Stedenbanden

Binnen dit beleidsveld is een onderscheid te maken tussen economische stedenbanden en vriendschapsbanden.

Economische stedenbanden

Vitale stedenbanden worden tegenwoordig gekenmerkt door een gelijkwaardige relatie tussen steden waarbij economische handel zorgt voor een win-win situatie. Deze, in veel gevallen projectmatige, banden komen bijvoorbeeld tot stand door wensen van het bedrijfsleven of door concrete kansen. De overheid is hierbij partner van het bedrijfsleven.

Vriendschapsbanden

Vriendschapsbanden met andere steden zijn in veel gevallen langlopende banden die zorgvuldig en met veel betrokkenheid van burgers door de jaren heen zijn opgebouwd en onderhouden. Deze banden hebben economisch gezien minder waarde en zijn, doordat er minder sprake is van een win-win situatie vaak ook minder actief. Niettemin hebben deze banden een symbolische waarde en kunnen ook op dat niveau worden onderhouden en worden gebruikt voor bijvoorbeeld uitwisselingen tussen scholen. Als er concrete kansen zijn, en de wil aan beide kanten, kan de vriendschapsband op een bepaald terrein worden opgeschaald naar een economische, projectmatige samenwerking.

Mondiale bewustwording stimuleren door Sustainable Development Goals (SDG's) te integreren in beleidsvelden

Wij stellen voor om geen apart beleid meer op mondiale bewustwording te formuleren. Mondiale bewustwording wordt gestimuleerd door nieuwe Sustainable Development Goals actief te integreren in de diverse beleidsvelden van onze gemeente. Hierbij wordt accent gelegd op het betrekken van scholen en de inzet van nieuwe media. Dit betekent dat voor projecten van bijvoorbeeld onderwijsinstellingen (de huidige subsidiegebruikers) een subsidiebedrag beschikbaar blijft van 10.000 euro. Voor projecten in het kader van stedenbanden is geen subsidie meer beschikbaar.

Wij kunnen dicht bij huis een bijdrage leveren aan de nieuwe Sustainable Development Goals. De gemeente draagt er bijvoorbeeld aan bij door middel van haar strategische agenda *Energiek en Innovatief naar 2016!*, waarin ze zich richt op onder andere innovatie op het gebied van wind- en waterenergie en duurzaamheid.

Voor stedenbanden/vriendschapsbanden kiezen we sterker voor gelijkwaardigheid en wederkerigheid, waarbij een economische invalshoek richtinggevend is. Aan de hand van een op te stellen profiel zal beoordeeld worden of bestaande banden in stand moeten worden gehouden of eventueel beëindigd zouden moeten worden.